

tum diligere oportet. Nam si (ut dicit Apostolus) membra alterutrum sumus, puto quod hunc affectum erga proximos habere debeamus: ut eos non quasi aliena corpora, sed veluti membra nostra diligamus. Secundum hoc ergo, quod membra nostra invicem sumus, æqualem erga omnes habere dilectionem similemque conveniet. Secundum hoc verò quod sunt in corpore aliqua membra honorabiliora, & honestiora, alia vero inhonestiora & inferiora: puto quod rursum pro membrorum meritis, & honore etiam dilectionis librari debeat modus. Si quis ergo rationabiliter cuncta agere secundum verbum Dei, ac suos etiam affectus temperare proponit: puto quod erga hæc singula ordinem charitatis, & scire debeat & tenere. Verum ut apertius fiat quod dicimus, paulo evidentioribus utamur iudiciis. Si quis (verbi gratia) laboret in verbo Dei, atque animas nostras instruat & illuminet, viam salutis doceat, vivendique ordinem tradat: non tibi videtur & hic proximus esse quidem, sed multo amplius alio proximo diligendus, qui horum nihil egerit? Nam & si ille quidem diligendus est, pro eo quod membra unius corporis sumus, uniusque substantiæ: sed hic multo amplius, qui cum jus proximi nobiscum habeat, quod & ceteri homines habent: dat tamen hanc majorem charitatis erga se causam, quod viam Dei ostendit, & animæ salutem, divini verbi illuminationibus confert. Quod si aliquis me errantem, & in præcepto positum muliebris peccati, ad lucem revocet veritatis: & de ipso jam interitu eripiat, ac retrahat ad salutem: atque ex ipsis faucibus æternæ mortis eripiat: non tibi videtur quod illa ipsa (si fieri potest) plenitudine charitatis, qua Deum diligimus, diligendus sit post Deum? Et ne putes quod nos ita præsumamus, audi Apostolum Paulum de his qui in Verbo Dei laborant dicentem: ut superabundanter habeatis in charitate eos qui in hujusmodi sunt propter opus ipsorum. Videamus & alium adhuc ordinem charitatis, ejus duntaxat quæ erga proximos haberi jubetur. Si sit non habens quidem docendi vel instruendi gratiam, neque verbum Domini prædicandi: sed tamen sanctæ vitæ vir, innocens, immaculatus, & qui in justificationibus, & mandatis Dei ingrediatur sine querela: videtur ne tibi talis hic vir in eodem charitatis ordine habendus, quo ille qui nihil horum agit: quandoquidem uterque proximus dicitur? Nonne & hic propter opus suum, & vitæ meritum (secundum Apostoli dictum) similiter ut ille qui in verbo Dei laborat, superabundantius habendus est in charitate, propter opus vitæ suæ? Est adhuc alius ordo charitatis. Jubemur enim & inimicos nostros diligere. Sed videamus si etiam in ipsis unus solus modus erit dilectionis, an ibi habebit locum sermo iste qui dicit: Ordinate in me charitatem. Puto ergo quod in his sit ordo charitatis. Verbi gratia: Est aliquis mihi inimicus, in aliis tamen bene agens, pudicus, sobrius, mandata plurima Dei ex parte custodiens, in aliquibus tamen errans ut homo: Est alius qui inimicus quidem sit & ipse nobis, tamen sit suæ vitæ atque animæ inimicus, paratus ad scelera, præceptis ad flagitia: nihil sancti, nihil religiosi ducens: non tibi videtur etiam inter ipsos inimicos quædam diversitas habenda charitatis? Puto quidem quod ex his satis patuerit, esse vim quidem charitatis unam, multas tamen habere causas, & multos ordines diligendi: & propter hoc nunc dicere sponsam, Ordinate in me charitatem: hoc est, docete me diversos ordines charitatis. Quod si adhuc addendum his aliquid videtur, possumus & illud in medium adducere, quod ait Apostolus: Viri diligite uxores vestras, sicut corpora vestra, sicut Christus dilexit Ecclesiam. Quid ergo? Debent quidem viri uxores suas diligere: alias verò mulieres non debent omnino diligere in omni castitate & sanctitate? An non videbuntur etiam ipsæ esse de proximis? Sed impendenda quidem est dilectio vel in conjugem, vel in matrem vel in sororem: si tamen fideles sint, & Deo adherentes, & erga aliam mulierem nullam secundum quod ipsa proxima dicitur, est nobis impendenda dilectio. Quod si hoc absurdum videtur (debet autem secundum mandati ordinem etiam erga eas casta haberi dilectio) prorsus inter ipsas personas femininarum, quibus impendenda dilectio est, habendum profecto est ordo quidam in charitate convenientisque distinctio. Et majori quidem cum honorificentia matri deferenda est dilectio. Sequenti verò gradu cum quadam nihilominus reverentia etiam sororibus. Proprio vero quodam & sequestro ab his more, charitas conjugibus exhibenda. Post has verò personas, pro meritis etiam, & causis unicuique in omni (ut diximus) castitate deferenda dilectio est. Secun-

dum hæc etiam de patre vel fratre atque aliis propinquis observabimus. Erga sanctos verò qui nos in Christo genuerunt: sed & pastores atque Episcopos, vel qui verbo Dei præfunt presbyteri, aut qui bene ministrant in Ecclesia, vel qui in fide præcellunt ceteros, quomodo non pro uniuscujusque meritis, affectio pensabitur charitatis longè eminentior, quam erga eos haberi potest, qui aut nihil horum aut non integrè egerunt? Sed & inter parentes fideles & infideles, & fratres fideles ac infideles, fororesque potest ne fieri, ut non erga hos singulos diversus ordo habeatur charitatis? Quas diversitates intuens sponsa, & videns de his omnibus animæ ad perfectionem tendenti necessariam videri scientiam earum rerum, ut uniuscujusque loci & ordinis, mensuras possit tenere charitatis: dicit ad amicos sponsi, eos videlicet qui verbum Dei ministrant: Ordinate in me charitatem: hoc est, docete me & tradite mihi, quomodo per hæc singula ordinem servare debeam charitatis. Omnes enim homines (sicut jam diximus) secundum hoc quod similes nobis sunt, similiter diligendi sunt, imò omnis rationalis creatura à nobis, utpote rationalibus, æqualiter diligenda est. Adiciendum tamen in charitate est unicuique ad hoc quomodo est, & ad hoc quod rationalis est. Si verbi gratia, aut in moribus, aut in opere, aut in proposito, aut in scientia, aut in studiis ceteros præcellit: & pro his singulis secundum suum cuique meritum, ad generalem dilectionem, addendum est etiam specialis aliquid charitatis. Verum ut major de his habeatur authoritas, ab ipso Deo capiamus exemplum. Ipse enim amat omnia quæ sunt æqualiter, ut nihil oderit eorum quæ fecit. Neque enim fecit aliquid quod odio haberet: non tamen ob hoc similiter dilexit Aegyptios ut Hebræos, & Pharaonem ut Moysen & Aaron. Nec rursus reliquos filios Israel similiter dilexit, ut Moysen, & Aaron & Mariam: nec iterum Aaron & Mariam similiter dilexit ut Moysen: quamvis verum sit ut dicitur ad eum: Parcis autem omnibus: quia omnia tua sunt Domine, amator animarum: spiritus enim incorruptionis est in omnibus: tamen ille qui mensura, & numero, & pondere disposuit omnia secundum mensuram, sine dubio uniuscujusque meritorum, & dilectionis suæ temperat libram. Nunquid non putabimus quia non similiter ab eo dilectus est Paulus, cum persequeretur Ecclesiam Dei: sicut diligebatur, dum ipse pro ea persecutiones cruciatumque tolerabat, & dicebat sibi inesse sollicitudinem omnium Ecclesiarum? Multum est nunc ut inter istos ordines charitatis etiam de affectu odii, qui videtur huic charitatis affectui contrarius, inferamus: quia etiam Dominus dicit: Inimicus ero inimicis tuis, & adversabor adversariis tuis. Et iterum: Si peccatori tu assistis, & ei quem odit Dominus amicus es. Quæ utique hanc habent absolutionem, quam & illud quod dictum est: Honora patrem tuum & matrem tuam. Et iterum: Qui non odit patrem, & reliqua: in quo profecto nimietas charitatis, in Deum his qui adversantur, contrarium videtur generare affectum, dum nulla potest esse consonantia luci & tenebris, & Christo cum Belial, nec eadem portio esse fideli cum infideli. His ergo ut potuimus de charitatis ordinibus expositis, patet, ad intelligendum quid sit quod postulat sponsa, id est, Ecclesia, vel anima tendens ad perfectionem, præstari sibi ab amicis sponsi: quoniam introduci se poposcerat in domum vini, ubi sine dubio intellexerat in omnibus his quæ viderat, eminere & præcellere gratiam charitatis: & ipsam didicerat majorem omnium solamque esse charitatem quæ nunquam cadet: ideo deposcit ut ordinem ejus discat: ne forte aliquid inordinatum faciens, vulnus ab eo aliquod accipiat, ut in posterioribus dicitur: Vulneratæ charitatis ego sum. Ea autem sive ad angelos dici accipiamus, à quibus se instrui postulat & muniri, nihil absurdum videbitur: secundum hoc quod de populo dicitur: Levamini gentes cum populo ejus, & confortent eos omnes Angeli Dei. Et ut in aliis dicitur: Circumdat Angelus Domini in circumitu timentium eum, & eripiet eos. Et item alibi: Nolite contemnere unum ex minimis istis, qui in Ecclesia sunt: quia angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in cælis est. Sed & in Apocalypsi Joannis, Angelo Thyatirensi testimonium dat Filius Dei pro charitate, quam ordinavit angelus ipse in Ecclesia sibi commissa. Sic enim scriptum est: Scio opera tua, & charitatem tuam, & fidem, & ministerium, & patientiam: & opera tua novissima majora quam priora. Sed & si ad Prophetas hæc referamus, qui ministraverunt Verbum Dei ante adventum sponsi: ut per ipso-

rum doctrinam videatur Ecclesia velle ordinem discere charitatis, id est, Prophetas instrui voluminibus, non videbitur absurdum. Sed & omnes sancti, qui de hac vita decesserunt, habentes adhuc charitatem erga eos, qui in hoc mundo sunt, si dicantur curam gerere salutis eorum, & juvare eos precibus suis atque interventu suo apud Deum, non erit inconveniens. Scriptum namque est in Machabæorum libris ita: Hic est Jeremias Propheta Dei, qui semper orat pro populo. Sed & ad Apostolos hæc dici (ut supra jam dixi) non videbitur alienum. Per hos enim omnis Ecclesia Dei, vel anima quærens Deum introducit in domum vini, ut supra diximus, & aromatibus atque odoribus repletur, & componitur in melius, sicut in posterioribus legimus, & edocetur omnem ordinem rationemque charitatis. Confirmate me in unguentis, stipate me in malis: quia vulneratæ charitatis ego sum. In Græco quidem habetur: Confirmate me myrrhis: myrrhin genus quoddam arboris nominans, quod Latini putantes myrram dicitur, unguenta interpretati sunt. Igitur ordo sermonis hujusmodi est. Posteaquam sponsa, & verba ex ore ipsius audivit, & cubiculum regis ingressa est, & domum vini locumque convivii ac sapientiæ, & in eo victimas & craterem mixtum sacramentis ejus apexit, quasi in horum omnium admiratione stupens & faucia, postulat ab ipsis nihilominus amicis & sodalibus sponsi, ut confirmetur, & quasi deficiens sustentetur, incumbens paululum super arborem *μύρρον*, vel meliam. Amoris enim vulnere percussa, arborum solatia sylvarumque sectatur. Hæc secundum literam. Sed ex his ut exequi possimus intelligentiam spiritualem, indigemus illa gratia, quam consequi à Deo meruit ipse Salomon, qui omnium quæ sunt radicum, & arborum, & virgultorum naturas didicit: ut sciremus & nos quæ vis, & quæ natura sit arboris myrrhæ, quo competenter ex hac spiritualis aptari possit expositio. Hoc est autem quod solum pervenire ad nos hujus arboris notitia potuit: quia odorem solum habeat suavem, nullum tamen afferat fructum. Melia vero arbor, notum cunctis est, quod non solum ferat fructum, sed & dulcissimum, & suavissimum ferat. Omnes igitur homines arbores dicuntur, sive bonæ sive malæ, & fructuosæ sive infructuosæ: sicut & Dominus in Evangelio dicit: Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, & fructum ejus malum. Et omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Tres ergo differentie in hominibus videntur esse. Quidam qui omnino nullum fructum afferunt, & ecce alii qui afferunt. Sed in his qui afferunt, aut mali sunt fructus, aut boni. Hic ergo sponsa, id est, Ecclesia Christi, confirmari se postulat, & reclinari quidem super unam arborem meliam, afferentem fructus bonos, & rectè ac competenter. Super his enim confirmatur & stipatur Ecclesia, qui in bonis operibus fructificant & crescunt. Quid autem est quod in myrrhis, infructuosus scilicet arboribus, confirmari vult odore solo gaudentibus. Ego puto quod istos qui solo odore gaudent, & necdum fructus fidei afferunt, illos dicat quos Paulus ad Corinthios scribens dicit: Qui invocant nomen Domini Dei nostri Jesu Christi in omni loco ipsorum & nostrum. Pro eo ergo quod sedet invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, habent in semetipsis odoris quamdam ex ipsa invocatione nominis suavitatem. Pro eo verò quod non cum omni fiducia, & libertate accedunt ad fidem, nullos fidei afferunt fructus. In loco hoc possumus nos catechumenos Ecclesie intelligere, super quos ex parte aliqua confirmantur Ecclesie. Habent enim & in ipsis non parum fiducia, & spei plurimum, quod & ipsi fiant aliquando arbores fructifera, & plantentur in paradiso Dei ab ipso agricola patre. Ipse enim est qui plantat hujusmodi arbores in Ecclesia Christi, quæ est paradisi deliciarum: sicut & Dominus dicit: Omnis plantatio quam non plantavit pater meus celestis, eradicabitur. Stipatur ergo Ecclesia, & inter melias & super ipsas requiescit. Quæ melia illæ putandæ sunt animæ, quæ quotidie innovantur ad imaginem ejus qui creavit eas. Quia enim per innovationem sui, imaginem reparant Filii Dei, merito & ipse arbores meliæ appellantur: quia & ipse sponsus earum in superioribus dictus est, sicut arbor melia esse in lignis sylvæ. Et ne mireris si idem ipse, & arbor vitæ & diversa alia dicatur, cum idem & panis verus, & vitæ vera, & Agnus Dei & multa alia nominetur. Omnia namque hæc verbum Dei unicuique efficitur, prout mensura vel desiderium participantis exposcit: secundum quod & manna, qui cum esset unus cibus, unicuique tamen desiderii sui reddebat

Tom. V.

saporem. Præbet ergo seipsum, non solum esurientibus panem, & sitientibus vinum, sed & delictariis volentibus semetipsum, & fragrantia exhibet poma. Propterea ergo & sponsa velut refecta jam & bene pasta, fulcra in meliis se poscit, sciens in verbo esse sibi non solum omnem cibum, sed & omnes delicias, & per ea maximè discurret, dum se vulneratam sentit esse jaculis charitatis. Si quis utquam est, qui fideli hoc amore verbi Dei arsit aliquando: si quis est (ut Propheeta dicit) qui electi jaculi ejus dulce vulnus plagamque accepit: si quis est qui scientiæ ejus amabili confixus est telo, ita ut diurnis cum desiderijs nocturnisque suspiret, aliud quid loqui non possit, audire aliud nolit, cogitare aliud nesciat: desiderare præter ipsum, aut cupere aliud vel sperare non libeat: ista anima merito dicit: Vulneratæ charitatis ego sum: & ab illo vulnus accepi, de quo dicit Isaias: Et posuit me sicut jaculum electum, & in pharetra sua abscondit me. Tali vulnere decet Deum percutere animas, talibus jaculis telisque configere, ac salutaribus eas vulneribus faciure, ut quia Deus charitas est, dicat & ipse: Quia vulneratæ charitatis ego sum. Et quidem in hoc quasi amatorum dramate sponsa charitatis se dicit vulnere suscepisse. Potest autem similiter fervens anima erga sapientiam Dei dicere: quia vulneratæ sapientiæ ego sum: illa scilicet quæ sapientiæ ejus pulchritudinem potuit intueri. Potest & alia anima virtutis ejus magnificentiam contuens, & admirata potentiam verbi Dei, dicere: Quia vulneratæ virtutis ego sum. Tali credo aliqua, sicut erat illa quæ dicebat: Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Sed & alia anima erga amorem justitiæ ejus fervens, & dispensationum ac providentiæ ejus justitiam contuens, dicit sine dubio: Vulneratæ justitiæ ego sum: & alia bonitatis ejus ac pietatis immensitatem respiciens, similia loquitur. Sed & horum omnium generale est istud charitatis vulnus, quo se vulneratam prædicat sponsa. Sciendum tamen est, quod sicut sunt ista Dei jacula, quæ animæ habenti desiderium bonorum, salutis vulnus infligunt: ita sunt & jacula maligni ignita, quibus anima quæ non est seuto fidei protecta, vulneratur in mortem. De ipsis dicit Propheeta: Ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt sagittas suas in pharetra sua, ut sagittent in obscuro rectos corde. Hic peccatores de occulto sagittantes, demones invisibiles dicit: & ipsi sunt habentes quadam jacula fornicationis, alia cupiditatis & avaritiæ, quibus quamplurimi vulnerantur. Habent etiam spicula jactantiæ & vanæ gloriæ: sed ista valde subtilia sunt, ita ut confixam se anima ab eis sauciatamque vix sentiat, nisi si induta est armis Dei, & stat vigilans & immobilis erga astutias diaboli, scuto semetipsam fidei per omnia contegens, & nullam prorsus corporis partem fide nudam relinquens. Quancumque autem demones fecerint tela, si inveniunt mentem hominis fide munitam, etiam si fuerint ignita, etiam si cupiditatum flammis & incendiis ardeant vitiorum, fides plena cuncta restinguit. Læva ejus sub capite meo, & dextera ejus amplectetur me. Descriptio est quidem amatorii dramatis sponsæ festinantis ad connubium sponsi: velut tamen paulo apertioribus corporis appellationibus currit. Sed converte te velocius ad spiritum vivificantem, & refugiens appellationes corporeas, verè perspicere quæ sit verbi Dei læva, quæ sit dextera: quod etiam caput sponsæ ejus, animæ scilicet perfectæ vel Ecclesie, & non te rapiat carnalis & passibilis sensus. Ipsa enim est hic sponsa dextera & læva, quæ in Proverbiis Dei sapientia dicitur, ubi ait: Longitudo enim vitæ in dextera ejus, in sinistra verò ejus divitiæ & gloria. Et sicut hic sapientiam non ideo aliquam femininam dici putabis, quia femineo nomine appellari videtur: ita ne in hoc quidem quoniam masculino genere sponsus verbum Dei dicitur, corporaliter intelligere debes lævam ejus aut dexteram, vel amplexus sponsæ vel animæ pro feminini generis declinatione percipere: sed verbum Dei, quamvis apud Græcos masculino, apud nos neutro genere proferatur, super masculinum tamen & neutrum ac femininum genus, & super omne omnino quod ad hoc respicit esse. Cogitanda sunt ista de quibus sermo est, & non solum verbum Dei, sed & Ecclesia ejus, atque anima perfecta, quæ & sponsa nominatur. Sic enim & Apostolus dicit: In Christo enim neque masculinum neque femininum, sed omnes in ipso unum sumus. Hæc autem propter homines qui aliter audire non possunt, nisi his verbis quæ in usu habentur, in scriptura divina humani more referuntur eloqui: ut verbis quidem notis ea & solitis audiamus, sensu tamen illo quo dignum est, de divinis rebus

T

